

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

14. De dolo & contumacia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

*mixtos, si vel adhuc pendeant, vel licet sint sep-
rati, extent tamen, restituere debeat, habetur L. 1.
C. de R. V. quòd autem fructus consumpti
virtualiter etiamnum extantes, quamvis in
factus sit ditior, non teneatur restituere (excep-
tione hæreditatis ob L. 1. §. 1. C. de pet. hæ-
r. &c.) clarè videtur decisum in L. 22. C. de R. V.
4. §. 2. ff. fin. reg. L. 40. ff. de acq. rer. dom. §. 1.
Inst. de rer. div.*

TITULUS XIV.

De Dolo & Contumacia.

Q. 1. *Quâ ratione Titulus hic priori subjungitur
quid sit dolus, & quotuplex? Resp.* ad 1. *hic
Titulus hic præcedentem sequitur, quia spolians
quandoque dolo vel contumaciâ adversarii restitu-
tionem consequi non potest; quamvis itaque
hic tantum de dolo, quatenus contumaciâ adha-
ret, esset agendum, ab AA. tamen in tota sua la-
titudine consideratur.*

Resp. ad 2. *Dolus dupliciter à Juristis accipitur,
in bonam scilicet & malam partem. Dolus bonus
est solertia adhibita, ad frudes malâsque artes alie-
rum eludendas, & ad se resque suas vel alienas
tuendas, maximè adversus hostes & latrones
L. 1. §. 3. ff. de dol. mal. Dolus malus est calliditas,
fallacia, machinatio ad circumveniendum
fallendum, vel decipiendum alterum adhibita
est. L. 1. §. 2,*

Resp.

Resp. ad 3. Primò. Alius est *dolus verus*, qui ex confessione decipientis aut manifestis indiciis colligitur. *L. 6. de dol.* alius *presumptus*, quem quidem lex pro dolo habet, sed colligitur tantum ex conjecturis non ita manifestis, sed dubiis. Ut, si quis culpam latam committit, juris interpretatione in causis pecuniariis regulariter pro dolo habetur. Alii loquuntur aliter, & *dolum verum* dicunt, quem jus ipsum statuit, eoquod verum & manifestum censeatur id, quod ex legis vel canonis præsumptione habetur, licet etiam ipsum ex conjecturis colligatur; e contra *dolum presumptum*, quem prudens iudex desumit ex indiciis & conjecturis à jure non expressis.

Resp. ad 3. Secundò. Dolus circa contractus vel est *antecedens & dans causam contractui*, ist est, movens ad contrahendum, quo non interveniente deceptus non contraxisset; vel est *concomitans seu incidens*, quando dolum passus contractum adhuc iniisset, etsi deceptus non fuisset, sed alio modo. Dolus iterum vel versatur *circa ipsam substantiam contractus*, seu circa aliquid, ad quod contrahentes intentionem suam restringunt, vel ex communi hominum aut juris præsumptione restringere creduntur: vel versatur *circa circumstantiam vel qualitatem accidentalem*, id est, tale quid, ad quod contrahentium intentio se non restringit, nec usu communi aut juris dispositione restringi censetur.

Q. 2. Qualiter dolus vitiet contractum? *Resp.*

1. Si dolus versetur circa ipsam substantiam contra-

F 3

tra-

tractus (idem est de errore) contractus est in jure nullus. Ratio, quia consensus deficit. *L. 1. ff. de jurisd.*

Resp. 2. Si dolus sit tantum incidens, nec jure naturali, nec de positivo contractus est irritus. *L. 9. prin. ff. de dol. L. 13. §. 4. ff. de actio. empt.* Deinde etiam si dolus sit antecedens, si tamen solum circa qualitates versetur, nullus contractus est de jure naturæ irritus, quia non tollit talis dolus voluntarium; nec de jure positivo si sit contractus matrimonii carnalis aut spiritualis; si sit contractus stricti juris. *§. 1. Inst. de except. L. 5. C. de inutil. stipul.* si sit contractus f. si dolus ab alio, quam à contrahente commissus; quia adest consensus substantialis, & contrahens nullam decepto intulit injuriam. Immo nullo etiam jure irritus est contractus, licet bonæ fidei, licet dolus ab altero contrahentium sit commissus, aut causam dederit contractui, modo ejus substantiam non afficiat. *L. 5. C. de restitu. vend. L. 28. ff. de contrah. empt. L. 48. §. fin. ff. de furt.*

Q. 3. Quo remedio succurratur dolum passio.

Resp. 1. Si dolus versetur circa ipsam substantiam, opus est sola declaratione nullitatis, ut patet. 2. Si versetur circa qualitatem, & à tertio factus sit dolus, nec exceptio, nec actio datur dolum passio contra secum contrahentem. *L. 1. ff. de dol. mal.* Si ab altero contrahentium factus, re adhuc integra, & contractu necdum completo, datur *exceptio doli*, in ordine ad non im-

Implendum contractum per traditionem: impleto autem contractu, *actio doli* ad rescissionem illius, si dolus circa qualitatem versans fuerit praecedens & causam dederit contractui; ad solutionem verò ejus, quantum decepti interest, dolum esse adhibitum, si dolus fuerit incidens. *L. 13. pr. & §. 1. ff. de act. empt. & vend.* 3. Datur actio & exceptio doli non tantum dolum passio, sed etiam hæredibus & successoribus decepti, quia actio est *rei persecutoria*; *exceptio* verò cohæret *rei*. Datur autem contra dolosum aut decipientem, nisi specialiter is excipiatur, quales exceptiones habet *Pirh. h. n. 18.* non datur contra hæredes & successores decipientis, nisi quantum ad illos delicti participes pervenit. *L. 17. in fin. L. 26. & seq. ff. de dol. mal.*

Q. 4. Quid sit contumacia, quotuplex, & quomodo committatur? Resp. ad 1. in genere est inobedientia erga superiorem cum contemptu; specificè & prout est hujus loci, est inobedientia commissa à legitimè vocato contra judicem in iis, quæ ad iudicium pertinent.

*Resp. ad 2. Alia est contumacia vera, dum quis post citationem peremptoriam sibi personaliter factam, aut ad ejus domum vel loca publica affixam, ita ut constet, eam ad notitiam ipsius pervenisse, nec ullum non comparendi subesse impedimentum, non comparet. Alia est notoria, quæ à plerisque ad veram reducitur, & tum committi solet, si quis in faciem dicit citanti, *se nolle venire.* Alia est *ficta seu prasumpti-**

va, dum citato non invento, citatione tamen a
ejus domum, Ecclesiam vel Curiam facta dubita-
tur, num ea ad notitiam illius pervenerit.

Resp. ad 3. Variè contingit contumacia. 1. Si
quis legitimè citatus, & nullà justà causà impe-
ditus non comparet. *L. 53. §. 1. ff. de re jud.*
2. Siquis comparet, sed sine licentia judicis rece-
dit. *c. 1. de jud.* 3. Siquis manet quidem præ-
sens, non vult tamen judicis mandato obtempe-
rare. *c. 3. & 6. h. t.* Committi potest ab actore
& Reo, ut habet gloss. *inc. 2. h. t.* his verbis: *non
veniens, non restituens, citiusque recedens, nil dicens,
pignusve tenens, jurareque nolens: obscureque loquens
isti sunt jure rebelles.*

*Q. 5. Quæ requirantur, ut quis contumax dica-
tur, & qua excusent à contumacia? Resp.* ad 1.
primò. Ut quis dicatur contumax, quò ad sen-
tentiam definitivam velut ad immissionem in bo-
na ex primo & secundo decreto procedi possit, re-
quiritur, ut legitima citatio vel tribus edictis, vel
uno peremptorio præcesserit, juxta. *L. 53. ff. de
re judic.* nec tamen citatus comparuerit. 2. Ut
in ultimo peremptorio à parte præsentis accule-
tur contumacia partis non comparentis. *L. 61.
ff. de jud. L. 13. §. siquidem. C. de jud.* Ratio,
quia judex in causis civilibus non imperitur
suum officium, nisi imploratus; non tamen ju-
dex necessariò condemnat in contumaciam eum,
qui altero mox die comparet, etsi pars altera pe-
tat. Sumitur *ex c. 24. de off. deleg.* 3. Requi-
ritur,

ritur, ut nullo justo impedimento detentus fuerit.
Hinc

Resp. ad 2. Causæ excusantes à contumacia, sunt 1. adversa valetudo. *L. 53. §. 2. ff. de rejud.* quò reducitur mors parentum &c. 2. Majoris causæ occupatio. *L. 6. §. cit. &* quæ referuntur in *L. 54. ff. de re jud.* 3. incompetencia notoria judicis. 4. Tempus feriatum, ad quod fit citatio &c.

Q. 6. Quomodo contra Actorem contumacem procedendum? *Resp.* 1. Satis exactè traditur ordo & modus hic in *Auth. qui semel. C. quom. & quand. judex. L. 13. C. de judic. c. 3. h. t. c. 1. eod. in 6.* quos textus vide, & nota, quòd, Actore existente contumace, reus possit petere circumduci editum per *L. 73. ff. ne Jud.* Vel petere, se absolvi ab omni observatione judicii, sive ab instantia intentatæ actionis; vel se definitivè absolvi ab impetitione actoris, vel pro se ferri sententiam definitivam.

Q. 7. Qualiter procedendum contra reum contumacem? *Resp.* 1. Si reus ante litem contestatam sit contumax & non comparuerit in termino petemptorio, non potest procedi ad probationes, & multò minus ad sententiam definitivam. *c. 2. 3. & 5. ut lite non cont.* Sed actor mittitur regulariter in possessionem bonorum Rei custodiæ causâ, vel ex primo decreto.

Resp. 2. Si reus post litem contestatam sit contumax, actore instante ad probationes proceditur, & si liqueat de meritis causæ, definitivè

F §

pro

pro vel contra eum ferenda sententia. *L. 73. de jud.* Si non liqueat, actor mittendus est in rem possessionem rei litigiosæ, vel, si est actio personalis, aliorum bonorum. Vide *L. 8. in fine C. quom. & quando.*

Q. 8. Quanam alia sint pœna Rei contumaciae.
Resp. 1. Potest ob inobedientiam pœnâ arbitrariâ puniri. *L. 2. §. 1. ff. si quis in jus voc. non ierit.*
2. Patitur immissionem in bona, ut dictum. Non auditur, nisi resectis expensis. *c. 6. h. t.*
 Potest capi, incarcerari. *L. 8. C. quom. & quando.* item excommunicari *c. 3. ut. lit. non cont.*
 Subinde proceditur ad capienda pignora. *L. 1. §. 3. ff. de inspic. ventre.* vel ad sequestrationem *c. 2. h. t. 6. Fictè contumax potest quidem appellare vel in integrum restitui. c. 18. de sent. & re jud.* Contumax verè talis secundùm omnes de jure non permittitur appellare. *L. 1. C. quor. appell. non recip.* Secundùm alios etiam non restituitur. Habetur pro præsentè in suum præjudicium. *Aud. qua in provincia. §. eo. autem. C. ubi de crim. agi oport.*
8. Habetur pro confesso. *L. 11. §. 4. ff. de inter. in jure faciend.*

TITULUS XV.

De eo, qui mittitur in possessionem causâ rei servandæ.

Q. 1. Quid sit immissio in possessionem ex primo & secundo decreto? Resp. ad 1. Immissio in posses-